

Posudek vedoucího rigorózní práce na rigorózní práci Petra Koláře
„Parlamentní kontrola vlády“

Rigorózní práce byla odevzdána v rozsahu 105 stran textu, k nimž je připojen Obsah práce, seznam použitých pramenů a literatury a 5 textových a tabulkových příloh.

Ačkoli téma rigorózní práce představuje stěžejní problematiku konstrukce státně mocenského mechanismu každého státu, jež je svou formou vlády postaven na principech parlamentní republiky, není mu dosud u nás věnována náležitá systematická pozornost. Lze uvítat, že se o to pokusil rigorosant, který již nabyl zkušenosti absolvováním studia politologie na FSV UK i pracovním uplatněním v Parlamentním institutu. Nástroje kontroly vlády parlamentem totiž nejsou pouze povahy právní, ale často i politické, anebo mají smíšenou povahu. Toho si je autor práce dobře vědom. Předložená rigorózní práce přitom svým tématem navazuje na stejnojmennou diplomovou práci autora obhájenou na PF UK.

Svou práci autor rozčlenil na partie pojednávající nejprve o parlamentní formě vlády z obecně státovédného hlediska (část II.) a o vztahu parlamentu a vlády ve vývoji našeho ústavního systému (část III.), dále vyčlenil partii komparativně zaměřenou na Německo a Rakousko (část IV.) a těžiště položil zejména do části V. „Formy parlamentní kontroly vlády“. Právě v posledně uvedené části, zabírající více než třetinu práce, se podrobně věnuje jednotlivým nástrojům kontroly vlády. Výklad uzavírá část o kontrole orgánů EU ze strany Evropského parlamentu dle platného evropského práva i návrhu „ústavní smlouvy“ (část VI.).

Po úvodu, v němž rigorosant vymezuje svůj úkol a metodologii zpracování práce, poskytuje čtenáři druhá část práce nezbytný terminologický úvod do problematiky. Autor v ní s podrobnou znalostí odborné domácí i zahraniční literatury rozebírá základní pojmy tématu, jako jsou systém vlády, parlamentarismus, parlamentní forma vlády a funkce parlamentu (zvláště funkce kontrolní). Obecné závěry a definice (pojmosloví) z druhé části pak slouží jako východisko pro analýzy v partiích následujících.

V třetí části (poněkud nepřesně zúženě nazvané „Parlament a vláda v České republice“) diplomant nejprve popisuje úpravu vzájemných vztahů parlamentu a vlády v jednotlivých obdobích našeho ústavního vývoje od r. 1918 (str. 19 an.) a poté přistupuje k výkladu *de constitutione* a *de lege lata* (str. 24 an.). Zde také v samostatných exkurzech odpovídá na v teorii i praxi stále aktuální otázky, např. po míře volné úvahy prezidenta republiky při jmenování předsedy vlády (str. 28), po míře vázanosti prezidenta návrhem předsedy vlády při jmenování jejích dalších členů (str. 29), o „ústavním vakuu“ v době trvání ustavující schůze Poslanecké sněmovny (str. 35 an.) a o možnosti jmenování nové vlády v této době (str. 37 an.). Tvrzení, že „Senát nemá podle ústavní díkce vůči vládě žádné přímé vazby“ (str. 30) však neplatí bez výjimky – srov. čl. 10b a 43 Ústavy.

Čtvrtá část je věnována osvětlení vztahu vlády a parlamentu ve dvou sousedních demokraciích, jež jsou nám svým ústavním uspořádáním vztahů legislativy a exekutivy (na spolkové úrovni) v mnohém blízké – v Rakousku a Německu (str. 39 an.). Autor práce však správně upozorňuje i na významné odlišnosti těchto systémů, tj. zejména na konstruktivní vyslovení nedůvěry vládě (Německo) a přímou volbu hlavy státu (Rakousko).

Za jádro práce lze považovat část pátou, v níž autor analyzuje jak hlavní nástroje parlamentní kontroly vlády - vyjádření důvěry/nedůvěry vládě (str. 45 an.), interpelace (str. 61 an.), parlamentní vyšetřovací komise (str. 75 an.) - tak další, jako je kontrola vlády prostřednictvím zákonodárného procesu (str. 80 an.), povinná účast členů vlády na jednání parlamentu a povinnost poskytovat informace (str. 86 an.) a parlamentní doporučení a výzvy

vládě (str. 89 an.). I v této části přitom jednotlivé stěžejní instituty známé našemu parlamentarismu zkoumá při srovnání s obdobnými v Německu a v Rakousku. Mezi konkrétní formy parlamentní kontroly vlády se jistě dají zařadit i jiné, než které rigorosant v práci popisuje; largo sensu sem patří i schvalování státního rozpočtu, kontrolní a rozhodovací působnost komor Parlamentu v oblasti bezpečnosti, metody zákonodárné činnosti (např. formulace výhrad zákona, zákonných zmocnění, užívání legálního výkladu).

Výkonná moc v současných demokratických státech stále více přechází ve specifických oblastech z vlády, jako jejího nejvyššího orgánu, na jiné tzv. nezávislé správní úřady (v ČR např. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, Úřad pro ochranu osobních údajů apod.) nebo i na některé právnické osoby (např. zdravotní pojišťovny). I zde vystává vedle otázky způsobu ustanovování osob do funkcí v těchto, resp. jejich orgánech, i problém kontroly těchto institucí parlamentem či jinými orgány státu vůbec, a zákonnosti jejich činnosti. V poslední době byla k tomuto problému přijata u nás také rozhodnutí soudů (Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu). Tato problematika by si však zasloužila samostatnou práci.

Z práce je na řadě míst patrné, že její autor zná i reálné problémy současné (nejen naší) parlamentní praxe, např. když v závěru píše, že „o skutečném vztahu mezi vládou a parlamentem mnohé vypovídá skutečnost, do jaké míry je vláda schopna komunikovat s vlastními koaličními poslanci, do jaké míry je schopna je přesvědčit o oprávněnosti svých návrhů, či do jaké míry připustí, aby vlastní koaliční poslanci výrazně zasahovali do vládních návrhů nebo dokonce předkládali vlastní zákonné předlohy proti vůli vlády“ (str. 107).

K práci jsou jako přílohy připojeny výňatky z jednacíh řádů Spolkového sněmu SRN a rakouské Národní rady s vlastním překladem autora do češtiny (příloha č. 1 až 3). Práce je též doprovázena několika grafy z vlastní výzkumné činnosti autora (str. 82-85) a v přílohách i názornými tabulkami poskytujícími přehled o výsledcích parlamentních voleb v ČR, SRN a Rakousku a o používání nástrojů parlamentní kontroly vlády v legislativním procesu i mimo něj. Vzhledem k tomu, že práce byla odevzdána v únoru 2007 mohla však tabulka o počtu mandátů jednotlivých stran v PS zahrnovat též výsledky voleb z června 2006.

Po stránce jazykové je práce sepsána pečlivě po stránce gramatické i stylistické a jen zcela ojediněle se vyskytne tisková chyba (např. v přehledu obsahu text „CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA“, „opak“ místo „pak“ na str. 89) nebo významově nesmyslný „novotvar“ - „neusnášeníschopná“ (str. 38).

Jedním z kontrolních nástrojů používaných i komorami našeho Parlamentu (zejména Poslaneckou sněmovnou) vůči vládě, jsou jejich usnesení – doporučení a výzvy, jimiž se vláda zavazuje něco vykonat nebo se něčeho zdržet (zmínka o nich je na str. 89 a v závěru na str. 107). Povaha těchto usnesení z hlediska z ústavního však může být někdy sporná, a to nejen z hlediska doby jejich platnosti, ale zejména též pokud jimi komora Parlamentu ingeruje do domény exekutivy (zmiňována je výzva k předložení konkrétního návrhu zákona vládou). Doporučuji, aby rigorosant u ústní obhajoby vyjádřil názor na právní povahu takových usnesení komor Parlamentu a na aspekty jejich závaznosti pro vládu a orgány moci výkonné.

Závěr: Rigorózní práce splňuje požadavky stanovené rigorózním řádem Právnické fakulty UK. Práce prokazuje autorovu schopnost k samostatné tvůrčí činnosti a hlubší znalosti ze zpracovávané tematiky, zejména autorův široký přehled o jejím tématu i jeho schopnost práce s odbornou domácí i cizí právnickou a politologickou literaturou i právními předpisy.

Rigorózní práci Petra Koláře proto **doporučuji k obhajobě.**

V Praze, 31. května 2007

JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D.